

مقاله

اراضی و کشت دوم بعد از برداشت بروج

ارائه دهنده مقاله :

هیبت ا. گرانسایه

کارشناس سازمان کشاورزی مازندران

مدیریت اراضی و کشت دوم بعد از برداشت برنج :

میانگین مالکیت اراضی شالیزاری در استان مازندران $1/04$ هکتار است بنابراین شالیکاران استان مازندران رامیتوان از آن دسته از کشاورزان محسوب نمود که از نظر درآمد در حد متوسط قرار دارند لذا بمحض برداشت برنج باتوجه به درآمد متوسط شان شتاب وافری در خصوص فروش برنج از خود نشان داده به گونه ای که اکثر آنان سعی دارند شالیهای خود را سریعاً به کارخانجات شالیکوبی تحویل نمایند.

در اوائل پائیز اکثریت شالیهای تولیدی تبدیل به برنج شده و قریب به اتفاق کشاورزان خرده پاسعی در فروش آن دارند و این زمانی است که واسطه گران از این فرصت استفاده نموده و با امتناع از خرید برنج سعی میکنند قیمت برنج را تا سرحد امکان کاهش دهند. لذا بدلیل عرضه زیاد محصول و نیاز کشاورز به پول محصول تولیدی شان به نازل ترین قیمت به معرض فروش گذاشته میشود.

از آنجائیکه مرحله آماده سازی زمین و نشاء کاری از مراحل پرهزینه زراعت برنج میباشد لذا چه بسا کشاورزانی که از امکانات کافی برخوردار نبوده و ناچارند با از بانگها وام سلف دریافت نمایند و یا از دیگر افراد پول قرض کنند ، وعده ای نیز بدلیل ضعف مالی قادر به اعمال روشهای مناسب بهزراعی در اراضی شالیزاری خود نیز نبوده و گاه " خساراتی را به دلیل عدم رعایت موارد فنی توضیه شده متحمل میشوند.

این یکی از عوامل ساده جاری در جامعه برنجکاران است که میتواند کشاورز را به روی آوردن به سمت کشت دوم سوق بدهد تا با درآمدی که از

محل فروش محصولات حاصل از کشت دوم بدست میآورد از قرض گرفتگی
چشم پوشی نموده و محصولات خود را به سلف خرما و واسطه گران با قیمت نازل
فروشنند.

حال بمنظور حفظ پایداری و سطح زهر کشت برنج و همچنین بخاطر دستیابی
به یک کشت و زرع مثبتی بر توصیه های فنی و کارشناسی و افزایش درآمد
کشاورز برنامه ریزی و مدیریت کشت دوم در اراضی شالیزاری در این استان
به گونه ای تدوین گردید که هر کشتی به تناسب اکوسیستم خاص هر منطقه
مورد بررسی و توصیه قرار گرفته تا ضمن حفظ یک کشاورزی پایدار، بهره وری
بهبود نیز از زمین حاصل گردد.

مزایای توسعه کشت دوم در فاصله دو کشت برنج بشرح ذیل میباشد:

- ۱- حفظ پایداری تولید و سطح زیر کشت برنج بعنوان هدف اصلی تلقی میشود.
- ۲- افزایش تولید و بهره وری زمین .
- ۳- افزایش درآمد کشاورز.
- ۴- اشتغال زایی .
- ۵- کاهش آفات و علوفه های هرز .
- ۶- تأمین بخشی از نیازهای غذایی جامعه .
- ۷- امکان صادر نمودن برخی از محصولات تولیدی در صورت حمایت همه جانبه
و هموار بودن کلیه راههای توسعه صادرات .
- ۸- رونق و توسعه دامداریها و تأمین کلیه علوفه مورد نیاز استان .
- ۹- رعایت دقیق تر مسائل بهزراعی توسط برنجکاران با کسب درآمد حاصل از
کشت دوم .

۱- جلوگیری از عرضه یکجای محصول تولیدی کشاورز و حذف دست سلف خرهار واسطه گران .

۱۱- کاهش تقاضای وام از بانکها توسط پرنجکاران .

۱۲- اصلاح بافت خاک و تامین بخشی از مواد غذایی مورد نیاز زراعت پرنج با کشت محصولان شیئی نظیر شیدرو نخود فرنگی .

۱۳- استفاده از اراضی شور با کشت کلزا و با نتیجه تامین بخشی از روغن نباتی کشور .

۱۴- عدم استفاده از آب برای آبیاری کلیه محصولات کشت دوم .

تجارب بدست آمده نشان داده است که در درصد قابل توجهی از سطح زیر کشت پرنج کشور امکان کشت محصول دوم وجود دارد و در استان مازندران نیز که دارای ۲۳۰ هزار هکتار اراضی شالیزاری است $\frac{۲}{۳}$ این اراضی قابل کشت دوم بوده و $\frac{۱}{۳}$ باقیمانده بدلیل باتلاقی بودن در حال حاضر امکان کشت ندارند. از سالها قبل تحقیقاتی در خصوص برنامه کشت دوم بعد از برداشت پرنج شروع و نتایج حاصله از آن منجر به آن شد که یک سری محصولات برای این منظور معرفی کردند.

رهزدهای ارزشمند جناب مهندس کشاورز عزیز

در چند سال گذشته بر اساس حرکت جدی

در خصوص کشت دوم در استان مازندران شروع شده که

هدف این بود که بتوانیم برای هر منطقه با اکوسیستم خاص خود نوع و بافت خاک و وضعیت آب و غیره کشتی را مورد توصیه قرار بدهیم که تناسب لازم را با مجموع شرایط آن منطقه دارا باشد. بطور مثال در شهرستانهای بهشهر و ساری

که دارای خاک شور و در بعضی نقاط فقیر میباشند کلزارا که یکی از نباتات کم توقع و مقاوم به شوری خاک است توصیه شد که پس از گذشت ۲ سال سطح زیر کشت آن چه بعنوان زراعت اصلی یا کشت دوم به بالاتر از یک هزار هکتار رسید.

در گوشه دیگر خود فرنگی را که مقاومت زیادی به سرما دارد برای مصرف در کارخانجات کنسروسازی و سیر برای صادرات آن به کشورهای خارجی توصیه گردید. و در جایی دیگر بدلیل وجود دامداریهای متعدد و نیاز دامداران به علوفه غنی، ذرت زودرس رقم ۱۰۸ مورد توصیه و تأیید قرار گرفت. ضمناً سطحی حدود ۲۰ هزار هکتار از اراضی شالیزاری در استان مازندران به کشت شیدرا اختصاص دارد که در سایر استانهای برنج خیز کشور هم شیدر برسیم در سطوح قابل توجه ای کشت میشود بدیهی است در صورت وجود خشک کن های مخصوص سطح زیر کشت این محصول از این میزان هم فراتر خواهد رفت چرا که بدلیل وجود محدودیت اراضی قابل زراعت بخصوص در استان مازندران توسعه نباتات علوفه ای از طریق توسعه سطح زیر کشت عملی نموده و با توسعه دامداریهای نیاز به علوفه مناسب جهت تغذیه دام فزونی مییابد بنابراین شیدر برسیم به عنوان زراعت دوم بعد از برداشت برنج این امکان را بوجود میآورد که با استفاده از اراضی موجود علوفه مورد نیاز تولید گردد.

در حال حاضر استان مازندران سطحی معادل ۷۰ هزار هکتار یعنی تقریباً

۱ سطح کل اراضی شالیزاری خود را به زیر کشت ۲: نوع محصولات -
۳ که در سال گذشته با بررسی ۱۵۰۰ هکتار در استان مازندران ۱۵۰۰ هکتار برنج در استان مازندران
کشاورزی قرار داده که امید است در سالهای آتی به ۱۵۰ هزار هکتار

برسد در زمستان بهاری سبز داشته باشیم.

پیشنهادهای :

- ۱- حمایت همه جانبه از کشت دوم بعد از برداشت پرنج .
- ۲- تشییت قیمت محصولات ترابیدی .
- ۳- جذب محصولات تولید شده .
- ۴- فراهم آوردن زمینه های لازم برای توسعه کشت .
- ۵- اصلاح زمینهای باتلاقی و آبگیر .
- ۶- پرداخت تسهیلات کم بهره به شالیکاران برای محصور نمودن اراضی و تامین نهاده های مورد نیازشان .
- ۷- انجام تحقیقات لازم در خصوص معرفی ارقام زودرس تردر مورد برخی محصولات .
- ۸- تامین بذور مورد نیاز .
- ۹- احداث کارخانجات تبدیلی علی الخصوص کنسروسازی و سبزی خشک کنی در صورت توسعه سطوح زیر کشت .
- ۱۰- ایجاد شرکتهائی برای تاسیس کارگاههای شبدرخشک کنی .
- ۱۱- هدایت سرمایه گذارها و صادرکنندگان سبزی به اراضی شالیزارهای شمال کشور .
- ۱۲- با توجه به تنوع آب و هوای مناطق پرنج خیز کشور تاکید میشود مطالعات لازم در جهت معرفی کشت دوم بعد از برداشت پرنج متناسب با شرایط و نیاز هر منطقه به انجام پذیرد .